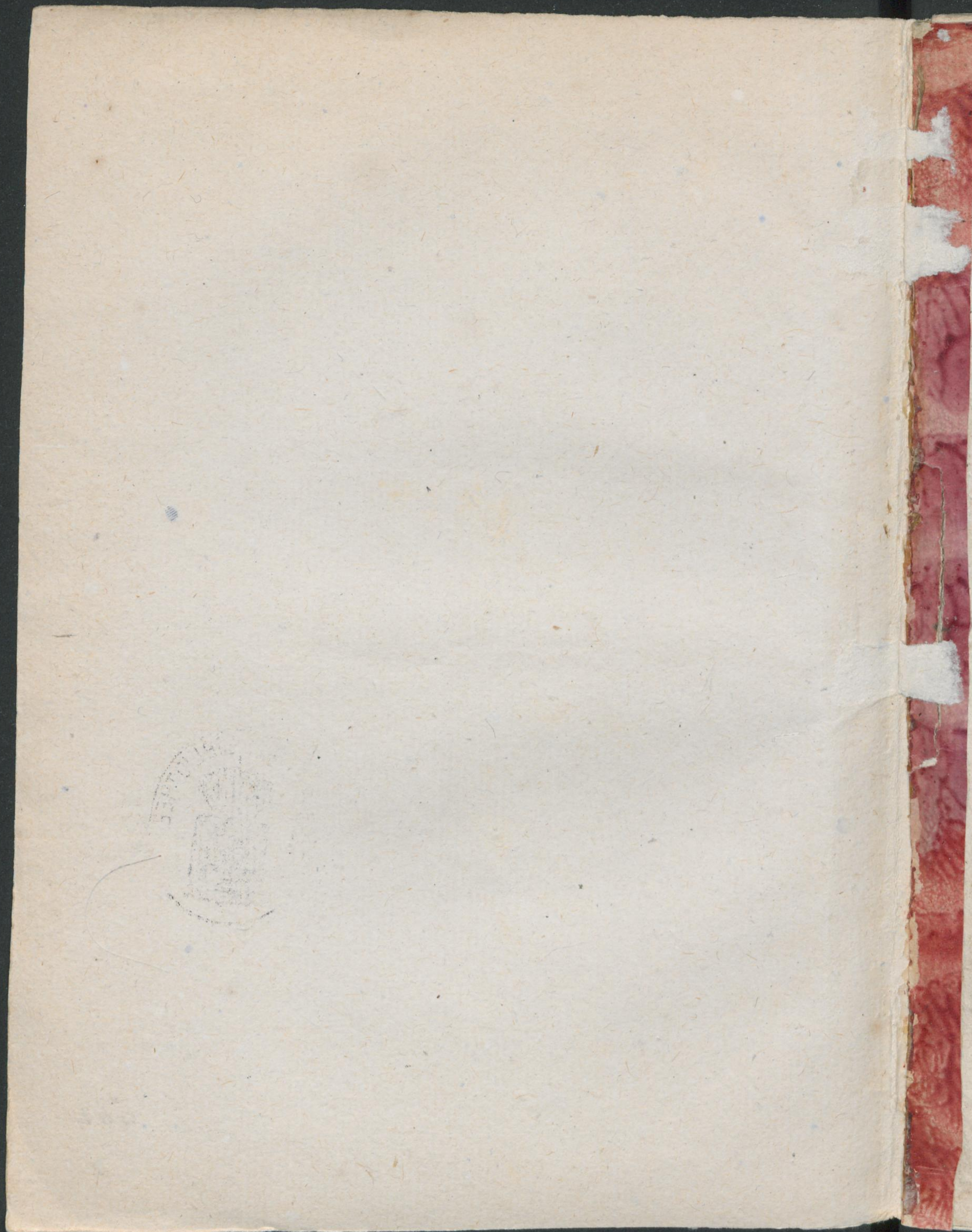
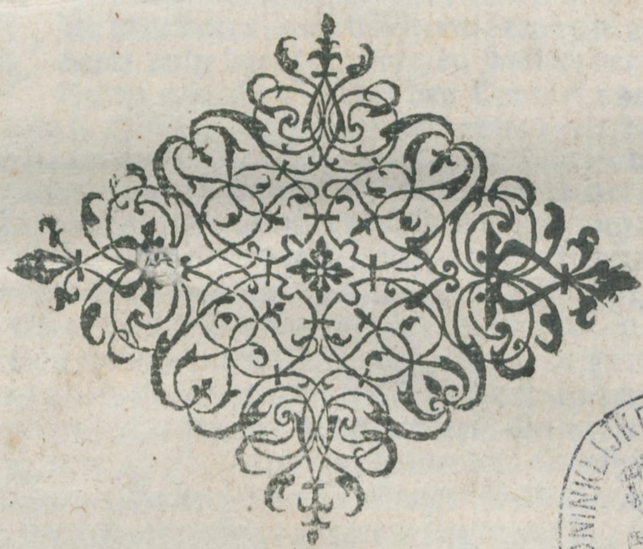

T Waerachtich verhael

van tghene dat binnen der stadt van Brugge gheschiet is inde maent van Julius 1582.

Inhoudende

De middelen die de Coninck van Spanien wederomme heeft willen te wercke stellen om den Hertoghe van Brabant/Ghelderlandt/Anjou Alenchon/ etc. Grave van Vlaendren/ Hollandt/ Zeelandt/ etc. ende den Prince van Orangie het leven te benemen met verghift oft deur eenighe andere moorderye.

Anno/ M. D. LXXXII.

¶ Een warachtighe ghe-
schiedenisse die binnen de vermaerde Coopstadt
stadt van Brugghe in het Jaer 1582. ghebeurt is/ deur dien dat Coninck
Philips van Spaniē wederomme nieuwe Verraders ende Moorders
ghehuert ende wtghezonden heeft/ om den Hertoghe van Bra-
bandt/ Ghelderlandt/ Anjou/ Alenchon/ etc. Grave van
Vlaenderen/ Hollant/ Zeelandt/ etc. ende den Prince
van Orangie het leven te benemen met vergift/
oft deur eenighe andere moorderye.

ALsoo Coninck Philips van Spanien
over zijn ondersaten inde Nederlanden zoo grouwelick eñ
onverdragelick tyranniseerde/ dat sy hem wt gedwongen
noot moesten af vallen ende eenen anderen Heere kiesen
die heurlieder soude beschermē tegē zijn geduerige wreet-
heyt/ ende daer toe vercoren hadden den Hertoghe van
Anjou eenighe Broeder des Coninex van Vranckrijcke/
zoo heeft Coninck Philips beghinnen den moet verloren te gheuen dat
hy die inwoonders vande Nederlanden emmermeer wederomme onder
zijn tyrannie zoude connen bringhen met recht nochte met ghewelt. Daer-
omme heeft hy voor hem ghenomē te proefuen oft hy voortane met moor-
derpen wederomme conste gheraken tot zijn tyranniseren ende persequerē
ouer de Inwoonders vande Nederlandn/om dat zy de Religie hadden ghe-
reformeert . Eñ zo hem zyne moort die hy meende te doen aen den Prince
van Orangie deur zyne gehuerde Spaensche schelmen Ysunca/ Añastro eñ
Jauregup was ghefaelt eñ ghemist/ heeft hy deur zijnder Bastaerde zu-
sters Zone dē Prince van Parma ghepractiseert om anderen eñ nieuwen
middel te vindē/niet alleene om nu den Prince van Orangie/ maer ooc den
ghecoren eñ bezworen Hertoge van Brabandt/ Gelderlandt/etc. t'leuen te
benemen deur vergift oft eenighe andere moorderye/ hopēde dat hy tot al-
sulcken voornemen alzo wel zoude connen gherakē deur eenen van zijnder
Spaensche Natie ghenaemt Salcedo/ ghelijc hy tot zijn voornemē gerocht
was om te dooden zijn eyghen huysvrouwe Coninghinne Elizabet of Ysa-
bella/dochter ende Zuster des Coninex van Vranckrycke ende den ionghē
Prince Don Carle zynen eenighen Zone/ deur eenen van zyne Spaniardē
ghenaemt Ruygomez/wesende zynen Coppelaer aen Concubinenen/ deur
eenen Spaenschen Monick wesende zynen Biechthoorder. Maer al is hy
voorspoedich gheweest int volbringhē met quade cause die doodinghe van
zijn Huys vrouwe eñ zynen Zone/ zo en heeft hem God de Heere dese voor-
ghenomen moorderpen/nochte zijn twee ghepractiseerde moorden aen Co-
ninck Don Antonio van Portugael/ niet willen laten ghschieden/ maer

 heeft

heeft die moorden daer van wy hier schryuen zullen / belet deur die groote
wijsheyt ende voorzienichept des Prince van Orangie/ zijn wonderlic in-
strument/ daer deur hy groote saken wil wtrechten op zynẽ aertbodem tot
den gheheelen val des Pausdoms. Dien voorghenoemden Salcedo de
Galghe ontloopẽ zijnde wt de stadt van Rouaen na Spanien/ om de qua-
de Munte die hy hadde doen slaẽ met zijn valsch Ghealcumist Gout ende
Siluer / is wederom wt Spanien ghecommen woonen in Lorreynen ende
van daer onlangs in Vranckrijcke/ hem ghelatende oft hy den Hertoghe
van Anjou (die nu vande Inwoonders der Nederlanden ghecoren was
tot eenen Hertoghe van Brabandt/ Ghelderlandt/ etc.) goeden ghetrouwẽ
dienst wilde doen tot wederstant van zyne vyandẽ/ die Spaniarden/ Wa-
len ende andere verraders des Vaderlants die ghenoemt werdẽ Mal-con-
tenten. Zo hem Salcedo nu onder zulcken schijn int ontzetten der Stadt
Camerijck vande beleghheringhe der voorzeyde vyanden/ zeer valiant/
clouc ende dapper hadde/ heeft hy willen gheraken inde kennisse vanden
Hertoghe/ als te staen naer een Colonelschap/ ende is onder zulcken deck-
mantel mede ghecommẽ inde Nederlanden/ ende heeft een bysondere ken-
nisse ẽ gemeẽschap gemaect met Graef Lamoraldus van Egmondt. Mijn
Heere dẽ Hertoge als ooc mijn Heere den Prince van Orangie hebben daer
op een quaet bemoeden ghecreghẽ/ ende voorwaer alsmẽ aensiet de Vader-
licke goethertichept ende zonderlinghe vriendelichept door mijn Heere dẽ
Prince den Egmont bewesen met toezegginghe van hem te bringhen in
een bysondere liefde ẽ gonstichept van den Hertoghe/ daer deur hy zoude
commen tot die eeren ende statẽ die zijn Vader hadde ghehadt / hy zoude
na reden ẽ recht behooren ghetrouwe te wesen den Hertoghe zynen Heere
ende dẽ Vaderlande. Ende waert dat hem oock yemandt wilde yet anders
ter contrarie raden/ hy behoorde dat te kennẽ te gheuẽ/ om dat hy voor
hem zoude moghen een vaderlicke sorghe draghen ende hem beschermen
teghẽ alle ongheluck dat hem deur quadẽ raet zoude moghen toecommen/
ghelijck zynen Broeder daer deur toegecommen was/ ende daeromme te
Ghendt noch lach in vanghenisse/ ẽ zijn excel. zeer vriendelick begeerende
dat hy hem zoude zegghen de oorzake vande zeer groote ghemeenschap/ die
dien Spaenschẽ Salcedo met hem hielde. Egmondt antwoorde ter geender
ander oorzake dã om de Conste van Alcumie daer hy groote ghenoechte in
nam. De Prince van Orangie zeyde te duchten ende te zorghen datter een
zeer quade ẽ schadelicke Alcumisterie wt die ghemeenschap zoude volghẽ/
hem vermanẽde in zijn ghedachtenisse te houden den schandelickẽ doot die
de Coninc van Spanien zynen Vader hadde aengedaẽ deur dẽ Duc d'Alue/
deser ghelijcke vermaninghen ẽ waerschuwinghen ghebeurdẽ dicmaels/
maer al te vergheefs. Want zo de tonghe van dien Egmont het voorgeno-
men quaet (zo hy dẽ Salcedo hadde belooft) niet en wilde ontdecken/ heeft
hem de Prince van Orangie ghebedẽ/ den Salcedo dan niet te zeggẽ dat hy
yet van hem hadde ghesproken/ het welcke Egmont vastelick ende op alle
trouwe beloofde te zwyghen. De Prince van Orangien en heeft hem noch-
tans op die belofte niet willen betrouwen/ maer heeft ander raet ẽ mid-
del

del bedacht om te beletten het groot quaet dat hy van verre zach aencom-
men/ende is den xiiij. sten dach der Maendt Julij met den Hertoge/met al-
len den ſtaet van Heeren ende Edelen wt die Stadt van Antwerpẽ te ſche-
pe afghevarẽ naer de ſtadt van Brugghe in Vlaenderẽ/ aldaer ſy aenghe-
commen ende heerlick ontfanghen ende inghehaelt zijn den xvij. sten dach
der zelver Maendt. Dẽ Egmont daer mede ghebracht zijnde/ is Salcedo
oock daer ghecommen zoeckende die gheleghentheyt om zijn voorgheno-
men moorden te volbringhen. Commende den xxi. sten dach der voorſeyde
Maendt in des Hofs Zale ende voor der deur andere camerẽ by dẽ Herto-
ghe is hy aengegrepen ende vaſt ghehouden worđẽ. Buyten verbeyden op
den Salcedo eenẽ Italiaen eñ eenẽ Mal-contenten Wale/die de Prins van
Parma hem tot zijnder hulpe ghezonden hadde om te volbringhen zijn
aenghenomen moorderyen. Den Italiaen verlangende naer de weder wt
comſte van zynen Meeſter Salcedo/ heeft ghevraecht aen eenen perſoon
die wt des Hertoghen camer quam/ of Salcedo noch daer binnen was/
hem wert gheantwoort ia/ ende voorts ghevraecht of hy den Salcedo
wel kende/ hy antwoorde ooc ia. Dien perſoon wederom binnenghegaen
zijnde/wert den Italiaẽ vreeſende voor zwaricheyt eñ wilde wech vluch-
ten/ maer wert ghecreghen ende naer zynen name ghevraecht/hy bat ter-
ſtont om ghenade ende zeyde dat hy ghenaemt was Franciſco Baza. Als
den Salcedo dien name ghezeyt wert/ en wilde hem niet kennẽ/maer ver-
ſtaende dat dẽ Italiaẽ zijn voorghenomẽ moorderyen openbaerde / zeyde
dat hy hem kende ende dat hy was een Mulettier oft Muyldryver eñ een
leughenaer die niet te ghelooven en ware. Den Italiaen zeyde dat hy den
Salcedo wel zulcke ſtucken van deſe zake in zijn aenzichte ſoude ſegghen/
datmen bevinden ſoude de waerheyt te zijn tghene dat hy openbaerde/ al
ſoo ooc wel ſegghen ſoude den Malcontenten Wale conſtemẽ hem crygen/
maer dien was ghevlucht. Wat diẽ dach voorder daer in onderſocht ende
bevonden wert/ſal metter tijt voor alle de werelt bekendt ghemaect wer-
den. Den xxij. sten Julij weſende Sondach/quam de Prince van Orangie
inde Predicatie in S. Donatianus Kercke ende ghinck daer ten Nacht-
mael/ alwaer met hem gecommen was den voorgenoemden Egmont en-
de hem bynaeſt alle maeltydẽ neffens hem tzijnder rechterhant ter tafelen
dede ſitten ſo langhe hy inde Stadt van Brugghe hadde gheweeſt. Den
xxiiij. sten Julij/ wert den Egmondt int Hof vanden Hertoghe ghebrocht
ende aengheteghen dat hy beſchuldicht was in die voorghenomen moor-
deryen/ende dat hy den Salcedo al hadde gheſeyt tghene dat hy den Prin-
ce van Orangie hadde belooft te ſwyghen. Egmondt hoorende dat Salce-
do van hem hadde gheclapt/en zweech niet te clappen alle tghene dat Sal-
cedo hem hadde ontdect. Hier deur zijn die voorgenomen moorderyẽ noch
openbaerder ghewor den. Egmondt was ghelogiert in het huys van den
Schouthet der Stadt van Brugghe/ dien wert nv belaſt hem wel te be-
waren . Den xxviij. sten Julij wert den Italiaen Franciſco Baza deur
de pyne onder vraecht/ daer in hy wonderlicke ſaken heeft te kennen ghe-
gheven/ die ons niet en betamen tut openbaer te bringhen/maer laten dat

de Ouerheyt doen. Den xxix sten. Julij heeft hy zijn bekentenisse selve onderteeckent tot ghetuyghenisse dat warachtich was tghene dat hy hadde te kennen ghegheuen. Den xxx. Julij smorghens ontrent den zeven uren heeft hy hem selven ghedoot met eē mes daer hy subtylic aē gherocht was stekende hem zelven eerst eenen steeck in den buyck byden navel/ende daer naer in zijn slincker borst.

¶ Smaendaechs den xxx. sten dach van Julius M. D. Lxxxij. wert ouer hem ghelesen dese sentencie ter presentie van mijn Heere den Hooch-bailliu/ ende mannen van Leene vande Burgh van Brugghe.

Sententie.

Ghezien by de mannen van Leene vanden Hove vander Burgh van Brugghe/de preuve eñ informatie by henlieden ghehoudē ten laste van Francisco Baza Italiaen/ criminelick ghehouden in vanghenisse vande Stede van Brugghe/eñ bevonden by de zelue informatie dat den zeluen ghevanghen omme te ontgane schandaleuse ende behoorlicke straffe/heeft hem zelven ghedoot door insixie van twee wondē gemaect met eenen messe. Daer van dat d'eene ende d'eerste was boven den Navel/ ende d'ander ende laetste int Herte/ daer t'mes noch bevonden wert tzijnder aflijfvichept/van welcken wonden hy ouerleden ende ghebleven is ter plaetse. t'Hof kennisse nemende ende doende recht op t'delict gheschiet inde voorsz vanghenisse/ heeft ghecondemneert ende condemneert ter maninghe vanden Hooch-bailliu/dat tvoorsz doode lichaem sal ghesleypt werden vande voorsz vanghenisse by de voeten langhs de trappen/ om van daer voort ghesleypt te worden te peertsteerte rontomme de voorsz Burgh tot der Galghe plaetse/ al waer het sal gelevert werden in handen eñ ter wille vande hooghe Justitie/omme daer mede te doene zoot behooren zal.

Doer naer wiert hy van den Scherprechter de trappen vande ghevanghenisse afghesleypt tot inde plaetse van den Burgh/ ende voorts te peert steerte ghesleypt rontsomme den seluen Burgh/ al waer van weghen der ooghe Justitie dese naer volghende sententie over hem wiert ghelesen.

Sententie.

Tusschen den Procureur Generael van den Hertogh van Brabandt/ ende Anjou/ Graue van Vlaenderē/etc. Heesscher ende aenlegger in materie van Crime læsæ Maiestatis ter eender zyde: Ende Francisco Baza gheboren int Landt van Bresse/inde Jurisdictie des Graefschaps van Martinenghe/ hem zegghende Soldaet vande Compagnye vande lichte peerden van Fernando Gonzaga in den Velt-legher des Coninck van Spanien beleedt by den Prince van Parma ghevanghen ende verweerer ter ander.

Ghtzien

Ghezien de Informatien ghehouden teghen denzeluen Baza/ zijn examinacien ende beleydinghen/ midtsgaders de examinatien en beleydingen van Nicolas de Salcedo/ en van Nicolas Hugot ghezeyt de la Borde zijn Complicen/ hun recolementen ende confrontacien/ het scherp examen van denzeluen Baza ter banck/ het recolement ende herhalinghe van diere ter zeluer banck ende daer buyten: De Proceduren ghedaen by den mannen van Leene van den Burch van Brugghe op den manslacht byde voorseyden Baza ghedaen aen zijn eyghen lichame inde ghevangheniſſe: De acte vande schauwinghe van zijn doode lichaem en vanden wonden inde vangheniſſe: de Conclusien van den Procureur generael ende al datter diende ghezien te zyne.

De Commiſſariſſen hier op specialick ghedeputeert by zijn Hoocheyt/ hebben ghezeyt/ ghewijst ende verclaert/ zegghen/ wysen ende verclaren/ dat het lichame van den zeluen Baza zal ghelevert worden inde handen van den Scherprechter/ naer dat hy zal ghedaen hebben den ghewoonelicke keer/ alzoot by de sententie van den mannen van Leenen voorschreven gheordonneert is. Om als ghewroucht en verwonnen van den stucken ende crimen hem te laste ghelcydt (Selfs aenghenomē hebbende by moordadich aſſaſinat ende venijngevinghe het leven te nemen van zijn Hoocheyt ende van mijn Heere de Prince van Orangie by bevel en expreſſen laste van den voornoemden Prince van Parma) ghehanghen te worden aen de Galghe/ ende daer naer ghedeelt te worden in vier quartieren op galgen die gherecht zullen werden op de vier principale poorten deser Stadt van Brugghe. Ende thooft op een stake bouen Sinte Catherinen poorte in exemple van anderen: Verclarende zijn goeden gheconfiſquiert. Ghedaen ende gheuut te Brugghe den letsten dach van Julio/ Anno M. CCCCC. Lxxxij.

¶ Dese voorgaende sententie ghelesen zijnde wert hy aen eene Galghe (daer toe opghericht) ghehanghen en ouer elcke zijde aen zyne beenen gevesticht een bladt pampiers vol gheschreuen met groote Romeynschelctteren/ het eene in Francoische/ ende het ander in Vlaemsche sprake/ inhoudende dit naer volghende.

Desen is Franciſco Baza Italiaen, achterhaelt ende ouervvonnen van verraderye, ende aenghenomen te hebben te vergheven ende anderſins te benemen het leven van ſyne Hoocheyt ende miin Heere den Prince van Orangie deur bevel van den Prince van Parma, Generael van den Legher van den Coninck van Spanien.

Des

Deſe gheſchriften weder van zyne beenen afghedaen zijnde/ werden ghenaghelt aen de twee recht ſtaende pilaren vande Galghe/ ende hy wert gelept op een bancke ſtaende hooch op een Schauot ende in vier ſtucken ghehouwen/ het hooft met een yſere pinne deur ſlaghen/ ende ſo gheſtelt bouen de principale poorten der Stadt van Brugghe.

Mijn Heere den Hertoghe is oock gheaduerteert dat int hof vanden Coninck van Vranckrijck zijnen broeder oock eenen ſchelme ghevanghen is ſuſpect van diergheliicke verraderſchen aenſlach.

Siet hoe wonderbaerlick dat God de Heere bewaert die hy teghen het moordadich voornemen der Tyrannen bewaren wil/ maer het is te jammeren ende te deeren dat die groote Potentaten/ dien het zweert van God ghegheuen is om den quaden te ſtraffen ende den goeden te beſchermen/ om hare deucht/ vande arme verdructe ende ghetyranniſeerde Inwoonders der Nederlanden te beſchermen tegen die grouwelicke onverdraghelicke Spaenſche Tyrannie/ ſo langhe in groote ſorghe leven moeten/ als dien Spaenſchen Tyran leeft. Maer God den almachtighen regeerder ſal hare perſonen bewaren als zijn inſtrumenten om zynen aertbodem te ſupveren van het Godlooſe Pauſdom daer alle deſe voorghenomen moorderyen wt ſpruyten/ ende laten warachtich worden die Prophetien van die vermaerde Mathematicis Johannis Stadij ende Remberti Dodonæi/ als dat Coninc Philips van Spanien wt alle zyne rijcken ende landen ſal werden verjaecht ende daer naer van yemants handt faictelick werden ghedoot. Dit hebben ſy bevonden wt zijn ongheluckighe geniture ofte gheboorte.

